Ч. 21. (520). Львів, середа дня 7 лютого 1917. Рік III.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Політична, економічно-суспільна й літературна часопис.

Ціна примірника 10 сот. На провінції 12 сот. В занятих теріторіях 4 коп.

Виходить що дня рано кромі понеділка.

Умови передплати у Львові:	
На рік	24·— К.
„ півроку	12·— „
„ чвертьроку	6·— „
„ місяць	2·40 „

В краю і державі:	
На рік	32·— К.
„ півроку	16·— „
„ чвертьроку	8·— „
„ місяць	2·70 „

За границю:	
В Німеччині	37 мар.
В Америці	11 дол.
В инших державах	54 фр.

„Край“ у Монарха.

В дни 1. лютого с. р. приняв Монарх чолобитні депутації всїх „коронних країв“ Австрії, між ними і депутацію „Королївства Галичини й Володимирії з В. Княжеством Краківським і т. д.“ Провідник депутації краєвий маршалок Незабітовський виголосив до Монарха промову, на котру Цїсар відповів рівнож промовою. Сего рода депутації та промови мають все своє політичне значінє. Мали їх отже і в сїм случаю — тим паче, що Галичина стоїть в осередку політичних плянів і комбінацій держави та на неї звернена політична увага всеї опінії держави.

З формального, зверхного боку замітні обі промови тим, що як маршалок краю, кінчаючи свою промову, (яку держав в нїмецькій мові), виголосив кілька речень по українськи, а опісля по польськи, так знов Монарх свою нїмецьку відповідь замкнув одним реченєм польським, а одним українським. Отсе підчеркненє, що в краю істнують дві народности, як таке саме виразне зазначенє в промові п. маршалка краю, котрий заявив, що говорить як речник „народів польського і українського (ruthenisch), замешкуючих Королївство Галичини і Володимирії враз з В. Княжеством Краківським“ — лише з вдоволенєм можемо ми повитати.

В кождім разї факт, що Монарх промовляв українською мовою, повинен бути наукою для деяких кругів, що з уряду свого є обовязані знати і вживати сеї мови, але дуже часто навіть в зневажливий спосіб відносять ся до неї, — як і для тих кругів споза Галичини, що прийшовши до краю, давали часом послух підшептам наших ворогів, що наша мова, письмо і т. д. є „російські“ та, що тому в кождім українськім слові чи букві вітрили щось підозрілого. Коли Монарх санкціонував українську мову, уживаючи її сам з висоти престола, то всї сикатури і сумніви що до неї набирали би на будуче тим більше яркої ненависти та були би прямо запереченєм інтенції Монарха. Що шанує та признає Цїсар, те безусловно повинен шанувати і урядник і жовнїр.

Що до змісту промов, то замітно, що промова п. маршалка краю частїйше оберталась около політичних питань, між тим як слова Монарха клали більше натиску на господарські справи.

П. маршалок краю дякував іменно також і нашим іменем за манїфест з 5. падолиста 1916, заповідаючий розширенє автономії краю.

Отся заява п. маршалка краю не може остати без відповіди з нашого боку. „Українська Парляментарна Репрезентація“ займе певно до неї становище та подасть його до відома там, де слід.

В. БУДЗИНОВСЬКИЙ.

Адмінїструє ся мовою.

Перед конституцією язикові провінції держави були злишні. В часах клясичного абсолютизму ляндесфірста, в часах феодалїзму, коли найширша маса народна була в справах публичної адмінїстрації безгласна, в часах, коли з житєвих інтересів людий мало що було удержавлене, коли навіть підвалини шкільництва були справою приватною, що найбільше справою віроісповідних корпорацій, чи їх орґанів, було всьо одно, якою мовою послугував ся публич-

Баран-Нетямучий.

Казка М. Е. Салтикова-Щедрина.

Домашні барани від непамятних часів живуть у неволї у чоловіка; правдиві їх предки незнані.

Брем.

Чи були коли-небудь домашні барани „вільними“, — історія про се мовчить. В дуже глубокій старинї патріярхи мали вже цїлі стада баранів, і потім через усї віки баран являє ся всюди на цїлій поверхнї землї яко звірина, мовби з-умисна сотворена на потребу чоловіка. Чоловік-же зі своєї сторони творить цїлі окремі породи баранів, котрі між собою майже не мають нїчого спільного. Одних годують для мяса, других — для сала, третих — для теплих кожухів, четвертих — для буйної й мягкої вовни.

Самі домашні барани, розуміє ся, тямлять свого вільного прародича меньше, як що иньше, а знають лише, що належать до тої породи, в котрій застала їх хвиля народин. Ся хвиля — то вихідна точка личної баранячої історії, але й вона постепенно забуває ся в міру того, як баран доростає. Так що справдї мудрим називає ся лише той баран, котрий не тямить і не знає нїчого, кромі трави, сїна і галушок, що дають йому на корм.

Однакож від гріха й біди не втечи. Спав раз один баран і увидів сон. Певно неодну галушку видїв у снї, бо пробудив ся наляканий і довго шукав чогось очима.

Став він собі пригадувати, що таке лучилось; но хоч убогий, нїчого не міг собі пригадати. Далеч якась, срібряним світлом освітлена, — і більше нїчого. Тільки сумна свідомість тої безформної далечі й осталась у нїм, але не видів нїяких означених черт і нї одного живого образу.

— Вівця! а! вівця! що таке видїв я у снї? — спитав він лежачу біля него вівцю, котра, як справдїшна вівця, від роду не виділа снів.

— Спи, от видумав! — сердито відповіла вівця. — Тебе не для того привезли із-за моря, щоби сни видїти та панича грати.

Баран був породним анґлїйським мериносом. Дїдич Іван Созонтич Растаковський заплатив за него шаленї грошї і покладав на него велику надію. Но, розуміє ся, не длятого привіз він його ізза моря, щоби від него пішло поколїнє розумних баранів, а длятого, щоби він сотворив для свойого ґазди стадо овець з тонкою вовнею.

І в перші часи, по приїздї на місце, Баран справдї зарекомендував себе з самого лїпшого боку. Про нїчо не думав, вїчим не інтересував ся, навіть не розумів, куди й пошо його привезли, а так собі жив та жив. А що до питаня, що таке баран і які його права та обовязки, то Баран не лише нїяких пропаґанд у тім предметї не ширив, але ледви чи й підозрівав, що подібні питаня можуть дратувати баранячі голови. Але те саме й помагало йому сповняти бараняче дїло так пунктуально й совісно, що Іван Созонтич не міг й сам натїшити ся і приводив сусїдів любувати ся: дивіть ся!

І нараз: той сон... Що то за сон був, Баран не міг рішучо розібрати. Він чув лише, що в житє його впало щось незвичайне, якась трівога, туга. І хлїв него, видко, той-же корм той же і те саме стадо овець, котре він мав удосконалити, а йому все мов би й не в голові. Бродить він по хлїві, мов сам не свій, і тільки блеє.

— Що таке я у снї видїв, що таке я видїв?

Но вівцї не показували найменьшого співчутя в його трівогах і навіть не без їдовитости називали його мудрцем і фільозофом, що як звісно, в овечім язицї має гірше значінє, як „Моветон“.

Від часу, як він почав сни видїти, Вівцї з горечію згадували простого, шлеської породи Барана, котрий перед тим чотири роки ними покидав ся, но вкінцї, вислуживши лїта, був призначений на кухню і там пропав без вісти. (Виділи лише, як його з кухнї несли на полумиску, з тріюмфом у панський дім). То був правдивий вислужений баран! Нїколи не видїв нїяких снів, не чув нїякої трівоги, а робив своє дїло після баранячої устави — і більше нїчого не хотїв знати. І що-ж! його старого й випробованого слугу, увільнили, а на його місци назначили якогось дармоїда, фантаста, котрий з рана до вечера не знати о чім блеє, а вони, Вівцї, тимчасом ходять ялові.

— Зовсїм нас той анґлїйський дурень не удосконалює! — жалувались Вівцї вівчареви Микитї. — Коби нам за него, за півголовка, перед Іваном Созонтичем не прийшлось відповідати.

— Успокійте ся, милі! — додав їм Микита надії — завтра ми його обстрижем, а потім висїчемо кропивою — буде як шовк!

Однакож думки Микити не оправдались. Барана обстригли, висїкли, а він ще тої самої ночі видїв сон.

Від того часу сни його не покидали. Що лиш візьме ноги під себе, а вже дрімота стає над ним, не роздумуючи, чи день чи ніч на дворі.

І як лише він замкне очі, то цїлий мов зміняє ся, і лице його стає мов не бараняче, а серіозне, суворе, як у старого, добродушного селянина з таких, що то їх в давні лїта називали „міністрами“. Так що всякий, хто перейде попри него, певно скаже: „Не в стайнї місце для того Барана, — він повинен бути бурмістром“.

(Кінець буде).

ний (тоді ляндесфірстовий) апарат адміністративний. Маємо навіть приміри, що мовою сього апарату бувала мова мертва, мова латинська. Тоді було „всьо риба“, якого принципу придержувати ся при шматкованю „держави“ на часткові території адміністративні. Рішаючі могли бути хиба лише згляди комунікаційні.

Розвій державности, котрий удержавнив майже всьо те, що давнійше було приватною справою, або недержавних корпорацій, так що державне законодавство і державна адміністрація кермують майже кождим кроком, кождим рухом руки кождого горожанина; розвій демократизму, котрий довів до того, що нині кождий горожанин держави має голос у всіх справах підчинених компетенції держави і раз-у-раз має діло з орґанами державної власти, змінив під сим зглядом цілу ситуацію.

Середником, котрим державне законодавство і державна власть звертають ся до горожан і котрим горожани входять в контакт з орґанами державної власти, є мова: говорена і писана.

Чейже у виконуваню своїх несчислимих аґенд державна адміністрація не послугуєсь інтернаціональними трубковими чи оптичними сиґналами, лише людською мовою. Урядник не свище до „сторони“ як вівчар на пса, лише говорить або пише до неї людською, знаною стороні мовою. Мова, котра на даній частині державної території є спільним середником порозуміня між людьми має не лиш найемінентнійше значінє для державної адміністрації і для держави, але є попросту услівєм їх житя. Держава говорить до свого горожанина через свого урядника, таксамо горожанин до держави. Щоби свою ціль найліпше або й взагалі осягнути і щоби виконати задачу, для котрої державна адміністрація сотворена, мусить вона послугуватись виключно сею мовою, яку розуміють і якою говорять мешканці території, для котрих дані уряди утворені. Під сим зглядом до державної адміністрації мусить бути примінена та сама засада, яку основні закони примінили до публичної школи. Супроти того, що територія нашої держави складає ся з ріжних язикових частий, публична школа і державна адміністрація утворені для народу і для зносин держави з народом, повинні бути уладжені так, щоби могли можливо найуспішнійше виконувати свою задачу: їх мовою повинна бути мова населеня їх території. Коли мусимо мати підрядні области адміністративні (а мусимо їх мати хоч би з огляду на ріжну мову мешканців тих областий), не повинні ми поступити инакше, як творячи адміністративні области, чи провінції (з котрих кожда, сяк чи так, мусить мати людську, населеню зрозумілу мову), іменно з областий язикових.

Всякі прочі „окремі природні, культурні чи соціяльні прикмети і ріжниці“ між частями австрійської території, що мали би впливати на конечність, або хоч би лише слабу потребу иньшого розпайованя держави на поодинокі провінції, нині вже не істнують. Ті, що вічно торочать про сі „прикмети“ і „ріжниці“ самі не вірять і їх істнованє, бо свого твердженя не лиш ніколи не доказують, але навіть сих „окремішностий“ і „прикмет“ не вичисляють. Не лиш найвідповіднійший, але одиноко відповідаючий ціли є поділ держави на язикові адміністративні провінції. Замітка, що є також области під язиковим зглядом мішані, не лиш не говорить проти наведеної засади, але противно скріпляє її. Як є мішана територія, то і адміністрація сеї території повинна бути під язиковим зглядом, відповідно до степеня мішанини, „мішана“ і іменно — ся територія не повинна бути злучена з територією одноязиковою, де адміністрація повинна урядувати лиш одною мовою, мовою території.

В хвили, коли в державі мали бути утворені новітні провінції, першою думкою керманичів держави повинен був бути поділ держави на язикові области адміністративні. Се було в інтересі державної адміністрації, в інтересі населеня держави і в інтересі династії. Таким перестроєм приватного „ключа“ пануючого дому керманичі держави були би перевели реформи корисні в чотирох напрямах: були би ще сильнійше скували з династією — не мертві твори ґеольоґічні — а населенє держави, були би уможливили державній адміністрації як найліпше виконуванє державних аґенд: були би запевнили горожанам як найінтензивнійше викристанє держави для добра населеня і були би недопустили до внішних подій в „мішаних“ краях з консеквенціями сих подій на загально державній арені.

Світова війна.

Тіша і Гельферіх про положенє.

БУДАПЕШТ. На засіданю угорського сойму сказав ґр. Тіша: осередні держави проголосили заостренє війни підводними лодками, бо бачать в ній найуспішнійший середник для осягненя скорого мира, імили ся того оружя, щоби приблизити хвилю заключеня мира, опертого на тих самих засадничих підставах, які проголосив президент Вільзон. Ще нині ми готові до переговорів, коли тільки будемо мати запоруку, що наші вороги хотять пертрактувати з нами для осягненя мира, але доки вороги чигають на наше житє, мусимо і хочемо ужити на відпертє того замаху всіх осередників, які маємо до розпорядимости, а котрі запоручають нам поводженє.

БЕРЛІН. Секретар стану Гельферіх сказав звітникови одного норвежського дневника: В необмеженій війні підводними лодками бачимо певний і успішний середник скороченя війни та проваленя раз на все анґлійської геґемонії на морі. Певно, що невтральні держави будуть мусіли знести неодну прикрість, але чи не були вони і доси в тім положеню? Др. Гельферін зазначив, що Німеччина зробить всьо, щоби в міру можности злагодити тяжке положенє невтральних, головно о скільки йде о заосмотренє в вуголь.

Амбасадори вертають.

БЕРЛІН. Американський амбасадор Gerard до полудня не прибув до уряду заграничних справ, де не було також жадної урядової відомости про зірванє зносин через Америку. В сїй справі, знаній з депеші Райтера, публична опінія засуджена виключно на зміст письма Вільзона, поданий бюром. Тут висказують здивованє, що Вільзон закинув Німеччині зломанє торжественної обітниці, коли преці нота з 4. мая 1916 р. робить обітниці виразно залежними від того, що Америці удасть ся відвести Анґлію від її становиська, противного міжнародному праву. Америка мала досить часу на те, але нічого не вдіяла в Анґлії. Політичні круги здивовані, що Вільзон говорить про самовільну акцію, коли із становиська Німеччини та їх союзників се акція поважна, добре розважена, котрої консеквенції предвиджено. Взагалі можна підчеркнути, що поступованє Америки не є несподіванкою. Німеччина передже всьо спокійно в переконаню, що підводні лодки зроблять, що до них належить.

ЛЮҐАНО. До італійських письм доносять з Льондону, що Бернсторф вчера о год. 2 по полудни дістав з департаменту стану пашпорт. Австро-угорський амбасадор Тарновський вручив вчера Лянсінґови своє удостовіряюче письмо. Зірванє зносин обмежуєсь доси до Німеччини.

Американський амбасадор в Берліні Gerard дістав наказ, щоби перед відїздом з Берліна зажадав пашпортів для всіх американських горожан, що хотять виїхати з Німеччини.

Вільзон держав в тайні своє рішенє, поки міністерство маринарки не поробило всякі потрібні зарядженя, як замкненє всіх арсеналів для доступу чужих, затаєнє всіх рухів американської флоти, дозір над інтернованими німецькими кораблями, і поки не покінчено зарядженъ, що мають на ціли удержанє публичного ладу проти сподіваних заворушень та замахів на публичні зарядженя. Помимо того спалено ладунок призначений для торговельної підводної лодки „Deutschland“, а залога німецького нарохода „Вашинґтон“ попсувала машини так, що вони нездатні до вжитку.

БЕРЛІН. Американський амбасадор Gerard попросив нині по полудни, щоби йому видано пашпорт.

Значінє Америки в війні.

СТОКГОЛЬМ. Afton Bludet пише про те, чи Сполучені Держави можуть в теперішнім положеню відіграти рішаючу ролю. Автор статі звертає передовсім увагу, що Вільзон як мировий посередник міг мати могучий голос і був би міг заслужити собі на вдячність цілого світа, коли би був в відповідній хвилї спонукав воюючих до заключеня мира.

Що однак буде, коли би Вільзон взяв участь в війні по стороні коаліції?

Осередні держави певно приготовані на ту можливість і розваживши всьо подрібно поробили по виміні думок, далеко йдучі приготованя. В противенстві до того Америка, коли би вмішала ся у війну, не може богато осягнути. Для успіхів на поли битви прилученє Америки до війни без значіня.

В воєнну готовість американської фльоти можна сумнівати ся. Німеччина і Австро-Угорщина думають спаралїжувати привіз середників поживи до західних держав. Взагалі інтервенція Вільзона не могла би зробити положеня осередних держав розпучливим, а навіть зробити його труднійшим.

Америка конфіскує німецькі кораблї.

БЕРЛІН. Прийшли сюди відомости, що правительство Сполучених Держав кромі кораблїв, про котрі вже донесено, заняв також німецькі помічні кружляки, що знаходили ся в американських пристанях, а залогу тих кружляків інтернував.

Невтральна преса про ноту Вільзона.

КОПЕНГАҐА. Дунська преса висказує погляд, що зірванє через Америку дипльоматичних зносин з Німеччиною неконечно мусить спричинити війну.

СТОКГОЛЬМ. Тутешні дневники згідно заявляють в справі зірваня через Америку дипльоматичних зносин з Німеччиною, що ся подія не прийшла несподівано, скорше однак, як думано. Дневники не в силї зміркувати, який був безпосередний привід виступу Вільзона. Се загадка. Правлячі дневники великих сторонництв думають, що се не змінить загального положеня, тож і глядять на нього спокійно.

БЕРЛІН. Lokalanzeiger доносить з Берна, що публична опінія в Швайцарії приняла спокійно відомість про нову фазу війни підводними лодками. Не видно порушеня. Ніхто розумний не припускає зміни становиска. Невтральність Швайцарії уважають непохитною.

Воєнні цїли Анґлії.

ЛЬОНДОН. Президент міністрів Льойд Джордж заявив в бесіді, виголошеній в Льондоні, що ліберальне сторонництво особливо інтересоване в осягненю цїлий, за які йде борба в теперішній війні. Одною з тих цїлий се засада міжнародного права, підстава міжнародного мира. Другою засадою се, що Туреччина не спосібна справедливо панувати над иньшими расами. Говорячи про воєнне положенє, запримітив президент міністрів, що замотаня на Балкані се одинока частина цілого поля битви, яка справляє союзникам журбу. На морі наша сила ще все не зломана. Останний крок Німеччини се дальше ступанє вперед по дорозї цілковитого варварства. Німеччина скидає через те останну ослону цивілізації і показуєть ся варварською в своїй вродженій дикости. Та ми упораємо ся з ними. Небезпека велика, але її можна поконати через велику енерґію, відвагу і рішучість. Ворог зробив сей останний крок длятого, бо є близький розпуки. Німеччина може будувати рої підводних лодок і лїтаків, щоби передістати ся через бльокаду, але коли втратять довірє в свою армію, тоді не буде міг бути привернений пруський мілїтаризм. Божевілє пруського мілїтаризму мусить бути знищене. Одержите мир в р. 1917, коли ворог запримітить, що передержуючи до р. 1918 гірше на тім вийде, замість ліпше. Наше велике завданє зорґанізувати всі помічні жерела союзників, бо найбільша часть нашого нещастя вийшла з недостачі спільного поступованя. Але і нарід може зробити більше. Мусимо не тільки покликати всіх спосібних мущин в віці від 18 до 41 літ, коли тимчасом иньші будуть вільними. Мусимо всі взяти участь в новій орґанізації. Правительство бажає собі помочи народу через ощадність середників поживи, ощаджуванє середників перевозу через море. Скількість тон є тепер житєвим нервом народу. Анґлія мусить мати се на увазї, що час стає по стороні її союзників, а одинокою дорогою узискати на часї — не тратити часу.

ДР. РОМАН ПЕРФЕЦЬКИЙ.

Значінє України в світовім господарстві.

(Кінець.)

На мінеральні скарби Україна також дуже богата, а того, що найважнійше для промислу,

руди і вугля, має вона непроглядні скарби, яких ще належно не використано*).

На жаль всі надзвичайні земні скарби України не могли доси принести осередній Европі належної користи, бо весь імпорт збіжа і сирих матеріялів з України мусів доси відбувати ся окружними шляхами через Чорне море, Середземне море, Ґібральтар і Атлянтійський океан.

Коли би однак могли бути привернені старі українські торговельні шляхи, тоді булаби розвязана одна з найважнійших господарських проблєм центральної Европи.

Вже само привернене західно-північно-полудневої водної дороги Висла Буг Дніпро через уліпшене каналу Дніпро-Буг, і будова порішеної австрійським законом про водні дороги з 1901 водних шляхів Дунай Одра-Висла-Дністер, могли би мати надзвичайно велике господарське значіне для центральної Европи. Тоді будуть лучити Україну просто з центральною Европою два могучі водні шляхи, котрими весь той великий експорт збіжа і сирих матеріялів з України буде йти найкоротшою дорогою.

Доси мала хосен з того вивозу збіжа і сирівця головно Франція, Еспанія, Портуґалія і Анґлія, а то завдяки тій обставині, що той експорт відбував ся через наведені в горі моря, хоч прим. Німеччина після статистичних дат від р. 1912 виказує найбільше запотребоване збіжа**).

Помимо того однак могла Німеччина тільки в незначній мірі частину свого запотребованя покривати експортом з Росії, передовсім з України***) і мусіла свої потреби заспокоювати головно заморським збіжем. Після матеріялів „для випрацьованя російської тарифи“ могла Франція покрити українською пшеницею ціле своє запотребоване (100 прц.), за те Німеччина діставала тільки 27.5 прц. загальної російської пшениці.

Коли би однак згадані в горі водні шляхи лучили просто Україну з центральною Европою, була би ся остання богато заосмотрена в середники житя і булаби що-до заосмотреня в середники житя незалежною.

До сього долучаєть ся ще немаловажне заощаджене коштів трарспорту; бо для заосмотреня в потрібні середники житя, через повстане тих водних шляхів, відпав би довший і коштовний транспорт морем з Америки і окружними дорогами через Чорне та Середземне море, або через Атлянтійський океан.

Коли ще до того узглянимо, що рівночасно весь експорт промислових витворів, машин, тканин і т. д. ішов би на Україну тими найкоротшими дорогами і побіч дальшого величезного заощадженя коштів транспорту для центральної Европи, в так великім, густо заселенім, чисто рільничім краю як Україна, міг би принести постійний ринок збуту, тоді стане кождому ясно, що вибудоване наведених в горі водних шляхів в глиб України мало би для центральної Европи неоцінене значіне.

Слід ще тямити, що в такім випадку кромі отворених вже водних шляхів на Україну, Дунаю і Чорного моря, лучили би Україну з центральною Европою ще два великі прості водні шляхи, Висла Буг-Дніпро і Дунай-Одра-Висла Дністер. Тим чином блискучо відновлено би славні передання наших предків з IX, X і XI століть, що стояли в живих торговельних зносинах з центральною Европою, і навіть в Реґенсбурґу, в однім з наймогутнійших тодішних торговельних міст Німеччини, мали великі купецькі склади.

Просто неоціненої ваги булоби однак, коли би ще до тих водних доріг міг бути побудований згаданий на початку нашої статі водний шлях від Дніпра через Сейм, Дон і долішну Волгу до Каспійського моря. Через те створено би найкоротшу і найдешевшу дорогу з західної Европи до центральної Азії і до Баґдаду, котрою кромі великих скарбів України також закавкаську бавовну і иньші сирі матеріяли та товари можна би було возити до центральної Европи, а звідси вивозити всі промислові витвори на далекий схід.

---

*) Ось що говорить в тій справі К Ґебзатель (статя: „Значіне України для будучности Німеччини“ гл. „Oester. Zukunft“ з 1. цвітня 1916):

„Цілковито непроглядні є скарби руди і вугля. Вже в р. 1906 достарчала Україна, головно ґубернія Катеринославська, понад 219 міліонів пудів зелізної руди, 68 прц. загальної продукції зелізної руди. Руди манґану давало Поділє до 11 міліонів пудів. Сконцентрована в західній Україні продукція литого зеліза витворювала тоді 102 міліони пудів, 62 прц. російської загальної продукції, стали дає більше як половину російської продукції. Одинокі російські поклади антрациту лежать на Україні. Камінного і брунатного вугля та иньших мінеральних опалових матеріялів, як басуту і т. п., видобуто в р. 1913, головно в области Донця, понад 1½ міліярда пудів, отже більше, як три чверти загальної російської продукції. Конечно до промислових цілий коксу можна дістати взагалі тільки на Україні. Взагалі Україна є надзвичайно богата на природні продукти: Звідси походить більше як одна третина російської соли, девять десятих російського фосфору, всяка продукція живого срібла і каоліну. Нафти і земного воску всюди повно, але доси тільки в кількох місцях відобуваєть ся їх методично. В гірництві і промислі, якого головні галузи обіймають будову машин, фабрикацію емалії і скла, було в р. 1909 занятих 180.000 робітників. В своїх споминах „L' industrie dans la Russie Méridionale, Rapport présenté a. M. le ministre ectr. Par. M. Laurvick“, пише той Бельґієць таке про український промисл: „Зроджена ледви перед 20 роками дитина степу набрала такого розгону, що готова насильно поґребсти старих своїх батьків, передовсім область Москви і Польщу. Продукція вугля в области Донця перевисшає завдяки розвоєви зелізничого промислу через чужі капітали всьо, що доси в Европі можна було в тім згляді запримітити.

**) Ввіз збіжа найбільших европейських держав виносив в р. 1912 в 1000 тонах:

Німеччина	пшениці	2,279,	жита	316.0,
	ячменю	2969.0,	вівса	666.0
Велика Британія	пшениці	711,	жита	40 0,
	ячменю	1022.5,	вівса	921.0
Франція	пшениці	42,	жита	59.0,
	ячменю	137 0,	вівса	216 0
Італія	пшениці	157,	жита	7 5,
	ячменю	19.0,	вівса	157.0.

***) Після статистичних дат величавий вивіз збіжа походить майже цілковито з України. Великоруські области вивозили ледви 0.7 процент свого збіжа, Україна зате 27 процент (гляди згадану австрійську „Monatschrift für den Orient“.

НОВИНКИ.

— **Виклад дир. Остапа Макарушки** на тему „Війна а виховане“ відбуде ся в суботу, дня 10 н. ст. лютого о год. 5-тій по полудни в „Народнім Домі“ в салі ґімназії ч. Іа. Членів і гостий просить о численну участь Головний Виділ „Учительської Громади“.

— **Наслідник Распутіна.** Як доносять часописі, петроградський митрополит Пітірім позискав тепер невиясненый вплив на особу царя. Він цілком опанував царя так, як передше убитий Распутін. Всі урядові особи на найвисших становиськах складають Пітірімови щоденні візити. Протопопов зовсім в руках митрополита. Секретар Пітіріма став наймогутнійшою особою в державі; великі карабарі складають йому в дарі, щоби тільки бути допущеним до Пітіріма.

— **Безрога в домовині.** Один німецький купець з Майдеріху хотів потайно забити безрогу без відома властий перевести до недалекого міста Дісбурґа і запакував її в тій цїли в домовину. Та недовірчиві мостові дозорці отворили домовину і безрогу сконфіскували.

— **Криваві заворушеня в Москві.** Перед кількома днями відбули ся в Москві нові заворушеня. Товпа демонструвала проти недостачі середників поживи. Число учасників демонстрації обчисляють на 100.000 людий. Голодна товпа переходила улицями з криком; „Ми голодні! Дайте хліба! Проч з Анґлією!“ Вибивано шиби і пліндровано склепи і маґазини. Заворушеня тривали три дні. Військо зразу не інтерніювало. Коли однак демонстранти убили 20 поліцаїв, вислано проти товпи полк кавалєрії. Прийшло до шаржі. З демонстрантів згинуло 500 осіб, з вояків 54.

— **Максимальні ціни обуви** Оноді міністер торговлі др Урбан приняв на авдієнції депутацію Союза німецьких міст в Австрії. Цілю авдієнції було обговорене квестії достави конечної скількости шкіри на обуву для цивільного населеня. Міністер прирік заняти ся щиро сею справою. В найблизшій вже будучности буде в дорозі розпорядженя оправильнена ціна шкіряної обуви і тим чином зробить ся край шевській лихві.

— **Еманципаційний рух жінок в Хінах.** Збори голяндського хінського товариства Chung Hoa Hui відбули ся в Газі. Прибули на них члени посольства, як також всі Хінці, що находять ся в Голяндії. При тій нагоді пані Jop Hong Tjun виголосила дуже займаючий відчит про становиско жінки в Хінах. Вона вказала, що її низький рівень не є зовсім дідицтвом прастарих обичаїв і поглядів хінського народу. Бо старі літописи Хін списують історію довгої доби в котрій жінки мали рівноуправнене з мущинами. Патріярхальний тип родини, який характеризує всевладність батька, мужа і пана над жінками та дітьми се вислід пізнійших часів. Кілька століть тому відношене було зовсім противне. Недавне невільниче положене хінської жінки змінило ся цілковито по революції, яка зробила з Хін републику. Републиканське правительство в Пекіні заняло ся жіночим питанем, попираючи всьо, що може запевнити жінці самостійну, свідому свого достоїнства будучність.

ПОМЕРЛИ.

Альойза Дідиківна, уч. II. р. торг. школи тов. „Просвіта“ у Львові, померла по довгих й тяжких муках в 20 р. житя дня 6 січня с. р. в Крилосі коло Галича. Похорони відбули ся другого дня наших сьвят при участи цілого села, офіц. збору і маси німецьких жовнярів. — В. Ї. П.

Стефанія з Левицьких Калитовська, жінка адвоката в Стрию, проживши літ 38, померла в дни 1. с. м. в санаторії д-ра Длуського в Закопанім, осирочуючи мужа та троє дрібних дітий. Покійна, донька загально знаного і поважаного бл. п. о. Олександра Левицького, пароха Скали, переняла його прикмети духа і народні ідеали, яким служила по конець житя. Вона інтересувала ся живо всіми подіями українського житя, визначаючи ся ширшими поглядами в народних справах та критичним змислом. Противничка всякої заскорузлости, дволичности і нещирости в громадськім житю, виявляла свої погляди отверто, досадно і з гумором. Держала ся їх твердо також в практичнім житю. Тай переконаня ті не були у неї поверховні, але оперті на знаню і широкім очитаню. З пильної лектури були їй відомі усі важнійші твори світової літератури, а сучасна українська література інтересувала її так живо, що не було новійшого українського поета ні белетриста, якого б вона докладно не знала і критичним хистом його вартости не оцінювала. Деяких, як Франка й Коцюбинського, вона залюбки цитувала нераз на память цілими уступами. Знала безліч українських народних пісень, співанок, коляд, пословиць і т. и., а через те її українство було живе, своєрідне і таке суґґестивне, що ним переймало ся легко окружене, особливо діти, виносячи з під того впливу любов всього рідного.

Як визначний член українського жіноцтва в Стрию брала діяльну участь у всіх працях стрийської громади, визначаючись ініціятивою в починах і совісним виповнюванем обовязків. Наділена артистичним змислом і смаком, особливо на ниві народної орнаментики, одна з перших в часі теперішної війни дала почин до поширюваня українських вишивок поміж чужинців, причинила ся головно до уладженя вистави українських вишивок в р. 1915 в Стрию і від того часу іменем Товариства Українських Жінок вела ту працю під своїм проводом, посвячуючи їй весь свій вільний від родинних обовязків час майже до послідної хвилї, коли вже була тяжко хора. Покійна брала живу участь і в иньших актуальних справах Товариства, а то з початком війни в стрийськім українськім комітеті гуманітарної помочи для ранених і струджених подорожю жовнірів — за що вже в послідним часі свойого житя була відзначена срібною медалею Червоного Хреста з военною декорацією.

Українське громадянство тратить в Покійній діяльну одиницю, яка при своїй горячій любови рідних сторін. мала се нещастє, що померла далеко від своїх на чужині. Покійна глибоко відчувала свою долю; лежачи на смертній постели в санаторії та прочуваючи свою сумну долю, у хвилях полекші співала собі по тиху пісню укр. січових стрільців: „Кру кру в чужині умру...“

Відчуваючи її тугу за рідною землею, родина Покійної виєднала перевезене її тлінних останків до Стрия, де будуть її похорони в четвер дня 8. с. м.

Глибокий жаль полишила Покійна по собі серед рідні, близьких, знакомих та українського громадянства. Честь її памяти!

ОПОВІСТКИ.

Середа дня 7. лютого 1917.

Нині: 7. лютого. гр.-кат. † Григ. Бог., римо-кат. Ромуальда.

Завтра: 8. лютого гр.-кат. Ксенофонта, римо-кат. Івана з Мал.

◯ Усіх хлопців уроджених в 1899 р., котрі ще в 1916 році зголосили ся добровільно

до Українських Січових Стрільців, але досі не дістали покликуючих листків, взиваєть ся, щоби безпроволочно явили ся в запаснім коши У. С. С. в Пісочній, коло Миколаєва над Дністром.

Кождий з них має принести з собою метрику уродженя і письменний дозвіл батька, зглядно опікуна на вступленє до У. С. Стрільців.

Зголошувати ся треба в Збірній Станиці У. С. С. у Львові, або Відні — відтам будуть відставлені до Коша.

Від Української Боєвої Управи.

○ **Запрошенє.** Справа зорґанізованя краєвої опіки над українськими сиротами і занедбаними дітьми стаєсь з кождим днем більше пекучою і не можна її довше відкладати. Длятого в цїли обговореня дотичного питаня запрошує підписаний Комітет отсим всїх Вп. Земляків, місцевих і з провінції, що інтересують ся сею справою, на спільну нараду, яка відбудесь у Львові дня 13 с. м. о год. 5 по пол. в комнатах товариства „Українська Бесїда“ ул. Костюшка 1 а. Український епархіяльний комітет опіки над воєнними сиротами у Львові. В. Нагірний голова, о. В. Лициняк секретар.

○ **Просьба.** Менї бракують з видаваних в Відни р. 1914 Ukrainische Nachrichten числа 1, 2, 3, 7 і 12. Сї числа вичерпані вже в адміністрації часописи і тому прошу, хто посїдав би їх і не переховував комплетів, щоби зволив менї ласкаво відступити. Я оправляю такі річи і призначую в бібліотеку. Здає ся, що з тодїшних віденських видань буде дуже маленько комплетів; тож був би і сей зібраний повний річник добрим жерелом для історії нашого тепе рішного житя. — о. Александер Стефанович, Львів, ул. Чарнецького 26.

○ Тов. **„Українська Академічна Поміч“** бажає сьогорічних мясниць прийти з помочю не лиш українським академікам-виселенцям, але також і цїлій, молодій, українській суспільности, що зітхає за забавою, тому дня 10. **лютого 1917 р.** о год. 7 **вечером** уряджує в **салї тов. ім. Лисенка** прегарні **Вечерниці** сполучені з **музично-вокальними продукціями**, хорошою **товариською** забавою та десятками милих несподїванок. Стрілецька орхестра веселити-ме душу милих гостий а здобутий в Румунії буфет належито буде сповняти свою задачу, тимбільше, що важні там будуть тілько ті картки хлібові, які свіжо що видав австро-угорський банк.

Вступ за запрошенєм по 1·99 К від особи. Добровільні датки на цїли „Акад. Помочи“ приймає ся з подякою.

Хтоб через помилку не одержав запрошеня зволить ласкаво зголосити ся в день вечерниць при касї, скорше — письменно в льокали тов. „Акад. Поміч“ ул. Панська 11а/II що дня між год. 12—12½. 3—3

Послїдні вісти.

ВАШИНҐТОН. Не можна було довідати ся напевно, чи зірване зносин з Німеччиною спричинить також зірване зносин з Австро-Угорщиною, та позаяк Австро-Угорщина правдоподібно підперла поведенє Німеччини — надїють ся зірваня, — з сильк воно доси вже не наступило.

РОТЕРДАМ. „Nieuwe Rotterdamsche Courant“ доносить: Льондонський дневник „Таймс“ одержав з Вашинґтону телеґраму сповіщаючу, що австро-угорський амбасадор лишить ся у Вашинґтонї. Президент бажає, щоби Зъєдинені Держави могли ще мати деякий вплив. Крім того має надію, що при помочи Австро-Угорщии та також і під иньшим зглядом можна би осягнути полїпшене ситуації. У Вашинґтонї не уважають ще зірваня зносин за пригривку до неминучої війни. Вашинґтонський кореспондент часописї „N. York Times“, доносить, що і з Австро-Угорщиною будуть зірвані зносини.

З ГОЛОВНОЇ АВСТРІЙСЬКОЇ КВАТИРИ.

З дня 6 лютого 1917.

Східний фронт.

На північний схід від Кардібаби відділи батальону стрільців ч. 26 наступили на головне становище неприятельське, забрали 20 Росіян і засипали неприятельські рови. Коло Команешт приневолено у воздушній борбі неприятельського боєвого летуна опасти.

На італійськім і півд.-східнім фронтї.

Положенє не змінило ся.

Заст. шефа ґен. штабу Ф. Гефер.

З ГОЛОВНОЇ НІМЕЦЬКОЇ КВАТИРИ.

З д. 6. лютого.

На західнім фронтї:

З причини морозу і мраки боєва діяльність артилерії і летунів була мала. Тільки між ріками Анкр і Сомм переходова артилерійська борба була сильна. З вивідних виправ в области Сомми, на східнім березї Мози і на границї Льотаринській приведено понад 30 Анґлійців і Французів, як також кілька скорострілів.

Східний фронт.

Від побережа Риґського аж до впаду Дунаю не зайшло нічо важнійшого.

Македонський фронт:

Хвилями значнійший огонь в луку Черни і в долинї Струми.

Перший ґенеральний квартирмайстер Людендорф.

Рекламациї вільні від почтової оплати. Рукописї приймаєть ся лиш оплачені, а звертаєть ся тільки важнійші застережені. — „Українське Слово“ продають всї бюра по цїлім краю.

Адреса редакциї, адміністрациї й експедициї: ЛЬВІВ, ул. Руска ч. 3.

Цїна оголошень:

За оголошеня числимо за одноншпальтову стрічку або її місце 40 сот. Надіслане 60 сот., за стрічку а в оповістках 80 сот., в редакційній части 1 К. Оповідомленя про вінчаня, заручини і т. д. 1·50 К. за стрічку найменше 4 К. Дрібні оголошеня за слово 10 сот., найменше 60 сот. Слова товстим або розстріленим друком числимо подвійно. Сталі оголошеня за окремою умовою. — За зміну адреси платить ся 50 сот.

Надіслане.

За сю рубрику редакція не відповідає.

Оголошеня.

При полагоджуваню закупна просимо поликувати ся на „Українське Слово“.

Видає і відвічає за ред.: Д-р Сидір Голубович. Друкарня А. Гольдмана, Львів, ул. Сикстуська 19.